

27. november 1978

Artikkel til "Tillitsmannen"
av statsminister Odvar Nordli

De nordiske land har i mange hundre år levd i fred med hverandre. De tunge, bastante festningene som var bygd langs grensene som vern mot inntrengere er nå museer. De er blitt severdigheter som turister oppsøker for å studere historie eller for å vandre blant gamle byggverk og skue utover store landområder. De nedlagte festningene er bevis for at de nordiske land har funnet fram til andre metoder å løse konflikter og problemer på enn å skyte seg til makt og innflytelse.

Også på andre måter har de fredelige hensikter blant nordboerne vist resultater. Kulturelle strømninger går på tvers av grensene. Mennesker reiser og besøker hverandre uten at de behøver å ha pass med seg. Arbeidsmarkedet er fritt. Nordboere kan slå seg ned i et hvilket som helst annet land i Norden. Varene og produktene går over grensene. Samhandelen øker.

Språk og til dels historie har mange felles trekk. Men trass i at likhetene er mange er det nok forskjeller til å vise at vi er folk med noe divergerende oppfatninger. Landene har funnet ulike løsninger på sine forsvars- og sikkerhetsproblemer.

Likhetene er trass i alt - sett i forhold til andre områder i verden - ganske mange, ja så mange at det er opprettet samarbeidsorganer mellom landene. Nordisk Råd er parlamentarisk forsamling med nært samarbeid til regjeringene. Det fins økonomiske og kulturelle sam-

arbeidsorgan både på det statlige og private området. Familier, foreninger og institusjoner har båndene knyttet over grensene. Vi hører sammen.

På det økonomiske området har det utviklet seg et sterkt og godt samarbeid. Men det er alltid mulig å gjøre tingene bedre. Flere forsøk er gjort for å få et mer industrielt samarbeid inn i fastere former. Meningen var at vi ikke skulle konkurrere ut hverandre, og at vi skulle finne former for å komplettere hverandre. Ikke alle disse forsøkene har lyktes. Kanskje søkte vi for altomfattende løsninger.

I de siste årene har det vokst fram en ny form for nordisk samarbeid. Jeg tenker da på løsninger når det gjelder industri- og energipolitikken. Norge var så heldig å finne olje og gass i Nordsjøen. Dermed fikk Norge en mulighet til å løse sitt eget forbruk av olje og etterhvert også selge og eksportere til andre land.

Den sosialdemokratiske gruppen i Nordisk Råd så tidlig de muligheter som her forelå til et samordnet arbeid med hensyn til industri og energi. For noen få år siden fremmet denne gruppen et medlemsforslag om dette. Den formet også et program for hvordan samarbeidet burde legges opp. Nå ser det ut til at man kan finne praktiske løsninger på dette viktige og store området. Jeg tenker på det arbeidet som er gjort mellom den svenske og norske regjering om en industri- og energiavtale og mellom den norske regjering og Volvo.

Helt siden Norge fant olje har det vært vår mening at Norge ikke måtte bare bli en eksportør av råolje. Vi måtte enten finne fram til metoder å foredle oljen selv, eller inngå avtaler med andre land om et energi- og industrisamarbeid. Det er altså snakk om gjensidige ytelser og tjenester til fordel for begge parter som inngår i avtalen.

I lengre tid har det vært kontakt med Sverige og også andre land om slikt samarbeid. Selv om viljen var til stede var ikke tiden inne før. Inntil nå har ikke staten hatt egen olje å eksportere. Det er private firmaer som har hatt olje og gass, og staten kan ikke disponere deres olje.

Omtrent samtidig med at staten nå står foran egne oljeutvinninger meldte Sveriges største konsern seg med ønske om et samarbeid med Norge. Volvo var ute etter en utvidelse av sin aksjekapital, en utvidelse av sitt hjemmemarked og et samarbeid som kunne styrke selskapet for den neste generasjon av kjøretøyer og dessuten utvikle nye produkter innen kommunikasjonssektoren.

Det er bakgrunnen for et samarbeid hvor to regjeringer går sammen om en rammeavtale for et energi- og industri-samarbeid og hvor et stort privat konsern går inn med et praktisk samarbeid med en regjering og private selskaper og enkeltaksjonærer i et annet land. Ennå er det mange ting å løse. Men uansett hvordan det går med denne avtalen, vil jeg tro at en her har funnet fram til en form og et mønster som kan utvikles også overfor andre land, både i Norden og utenfor.

Men det er naturlig at vi først og fremst søker å finne fram til samarbeidsformer med våre nærmeste naboer. Skulle vi finne olje og gass utenfor kysten i Nord-Norge, vil jeg anta at det vil skape et utvidet samarbeid på Nordkalotten. Det vil være naturlig å føre gass og vel også olje inn til fastlandet i nord. Det vil kunne skape grunnlaget for ny industri i nordområdene hvor det er for ensidig næringsgrunnlag. Det vil kunne åpne samarbeid på tvers av landegrensene og ikke bare følge de vanlige nord-sør-linjene.

Dette er tanker man gjør seg, men det kan ta tid før de kan settes ut i livet. Det går om lag 10 år fra man finner olje til den kan utvinnes, og enda er det ikke helt klart når oljeboring kan starte opp nord for 62. breddegrad.

Vi står altså bare ved begynnelsen til en ny og spennende epoke i det nordiske samarbeid. Det er ikke sikkert vi finner de rette formene med en gang, men med de felles interesser og med det nære slektskap og pragmatiske måte de nordiske land driver sitt samarbeid, skulle det ligge vel til rette for å finne løsninger.

De nærmeste ti-år vil bringe oss inn i en ganske omfattende form for nordisk samarbeid.